

Archeologienota Ronse – Coupl'Voie

Natasja Reyns en Vincent Smet

Temse
2017

Colofon

Rapporten van het archeologisch onderzoeksbureau All-Archeo bvba

All-Archeo bvba
Laagstraat 12
9140 TEMSE

Wettelijk depot nummer
D/2017/12.807/98

© All-Archeo bvba

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en /of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de opdrachtgever.

All-Archeo bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Inhoudsopgave

1	Inleiding	4
2	Verslag resultaten bureauonderzoek	5
2.1	Administratieve gegevens	5
2.2	Archeologische voorkennis	6
2.3	Onderzoeksopdracht	6
2.3.1	Vraagstelling en randvoorwaarden	6
2.3.2	Beschrijving geplande werken.....	7
2.3.3	Werkwijze	11
2.4	Assessmentrapport	11
2.4.1	Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied.....	11
2.4.2	Historische beschrijving van het onderzochte gebied	16
2.4.3	Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader	20
2.4.4	Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese.....	22
2.4.5	Afweging noodzaak verder vooronderzoek	23
3	Samenvatting.....	24
4	Bibliografie	25
4.1	Websites	25
5	Bijlagen	26
5.1	Archeologische periodes	26
5.2	Plannenlijst	26
5.3	Fotolijst.....	26

1 Inleiding

De archeologienota werd opgemaakt naar aanleiding van de aanvraag van een verkavelingsvergunning waarbij de totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de vergunning betrekking heeft 3000 m² of meer bedraagt en waarbij de percelen helemaal buiten de archeologische zones liggen, opgenomen in de vastgestelde inventaris van archeologische zones,¹ zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013. Het onderzoeksgebied valt niet binnen een beschermde archeologische site, noch binnen een gebied waar geen archeologisch erfgoed te verwachten valt.²

Alle coördinaten die weergegeven worden, zijn uitgedrukt in Lambert 72, tenzij anders vermeld.

De uitvoering van vooronderzoek zonder ingreep in de bodem gaat steeds de uitvoering van vooronderzoek met ingreep in de bodem vooraf. Het doel van een archeologisch vooronderzoek wordt immers met een minimum aan destructie van het archeologisch erfgoed bereikt.

---

¹ <https://geo.onroenderfgoed.be>

² <https://geo.onroenderfgoed.be>

2 Verslag resultaten bureauonderzoek

Het doel van de archeologische bureaustudie is de aanwezigheid, aard en bewaringsomstandigheden van de archeologische monumenten te kunnen inschatten, de landschappelijke opbouw van het gebied te kennen, om de impact van de werken op het aanwezige archeologische erfgoed in te schatten en daaruit concrete aanbevelingen te formuleren voor de verdere prospectiestrategie.

2.1 Administratieve gegevens

Projectcode: 2017E145

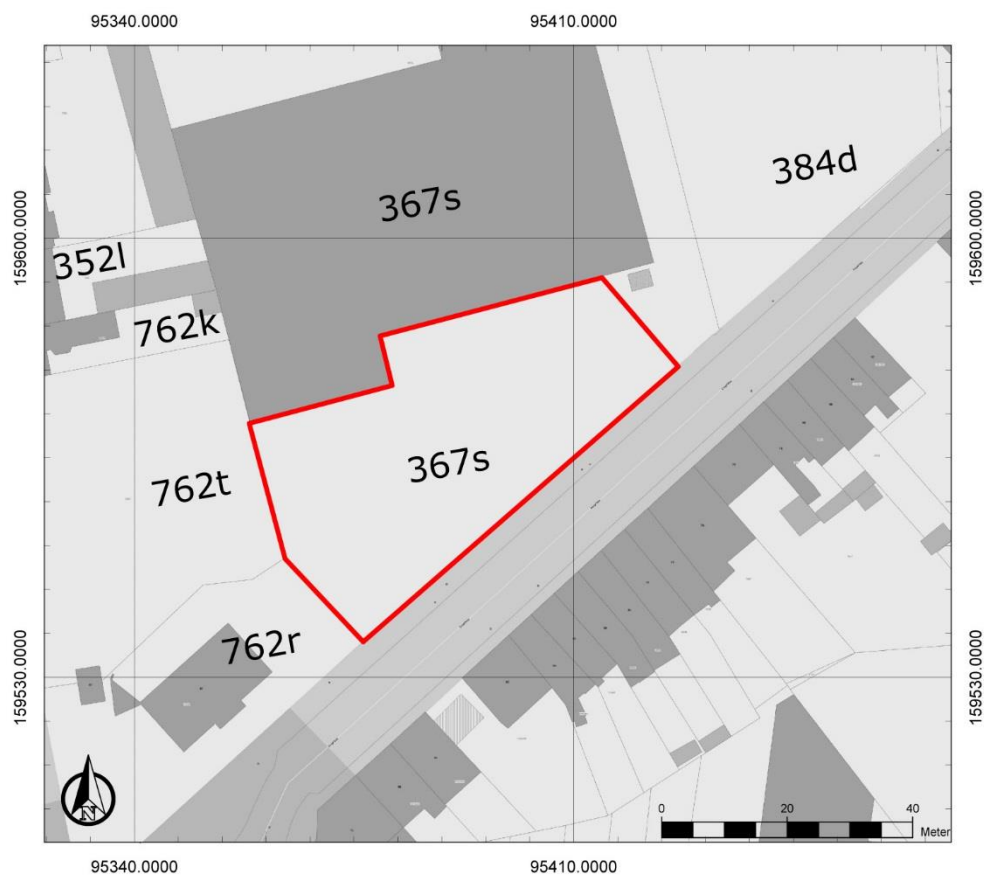
Erkend archeoloog: All-Archeo bvba, OE/ERK/Archeoloog/2015/00018

Locatie (provincie, gemeente, deelgemeente, adres, toponiem): Oost-Vlaanderen, Ronse, Ronse, Coupl'Voie, Hoogstraet

Bounding box x/y Lambert 72 coördinaten:

- 95364, 159549
- 95376, 159536
- 95426, 159580
- 95415, 159594

Kadastraal plan:

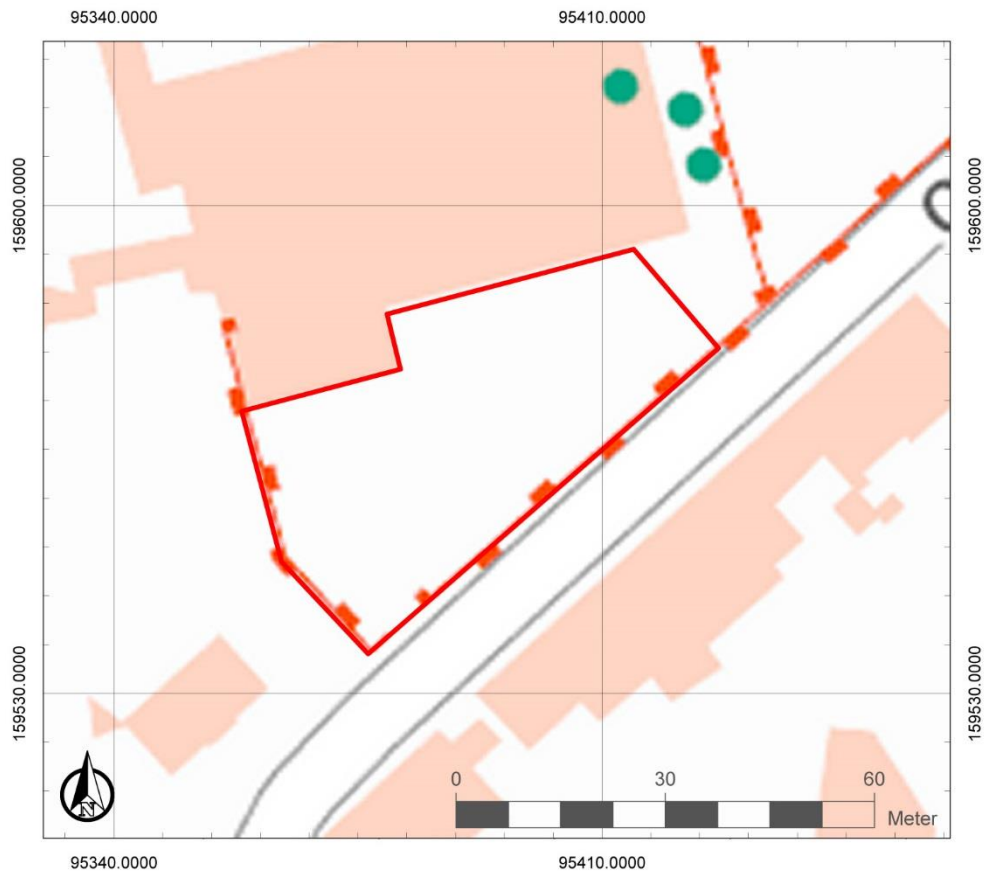

Figuur 1: Kadastraal plan met aanduiding van het onderzoeksgebied in rood (www.geopunt.be)

Kadastrale percelen: Ronse, Afdeling 1, sectie E, 367s

Oppervlakte onderzoeksgebied: ca. 1961 m²

Topografische kaart:

Figuur 2: Topografische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.dov.vlaanderen.be>)

Begin- en einddatum uitvoering onderzoek: 18/05/2017 – 06/07/2017

Relevante termen uit de thesauri bij de Inventaris Onroerend Erfgoed: bureauonderzoek, steentijd, metaaltijden, Romeinse tijd, middeleeuwen, nieuwe tijd, nieuwste tijd, akkerland, grasland

Verstoorde zones: Quasi het volledige terrein was tot voor kort verhard en bebouwd (zie Figuur 17 en Figuur 18). De versturende impact hiervan is niet gekend.

2.2 Archeologische voorkennis

Niet van toepassing.

2.3 Onderzoeksopdracht

2.3.1 Vraagstelling en randvoorwaarden

Naar aanleiding van de geplande werken ter hoogte van het onderzoeksterrein werd een archeologisch bureauonderzoek uitgevoerd. Hierbij staat de vraag centraal wat de impact zal zijn van de geplande werken op het archeologisch bodemarchief. Op basis daarvan wordt een afweging gemaakt of verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem nodig is.

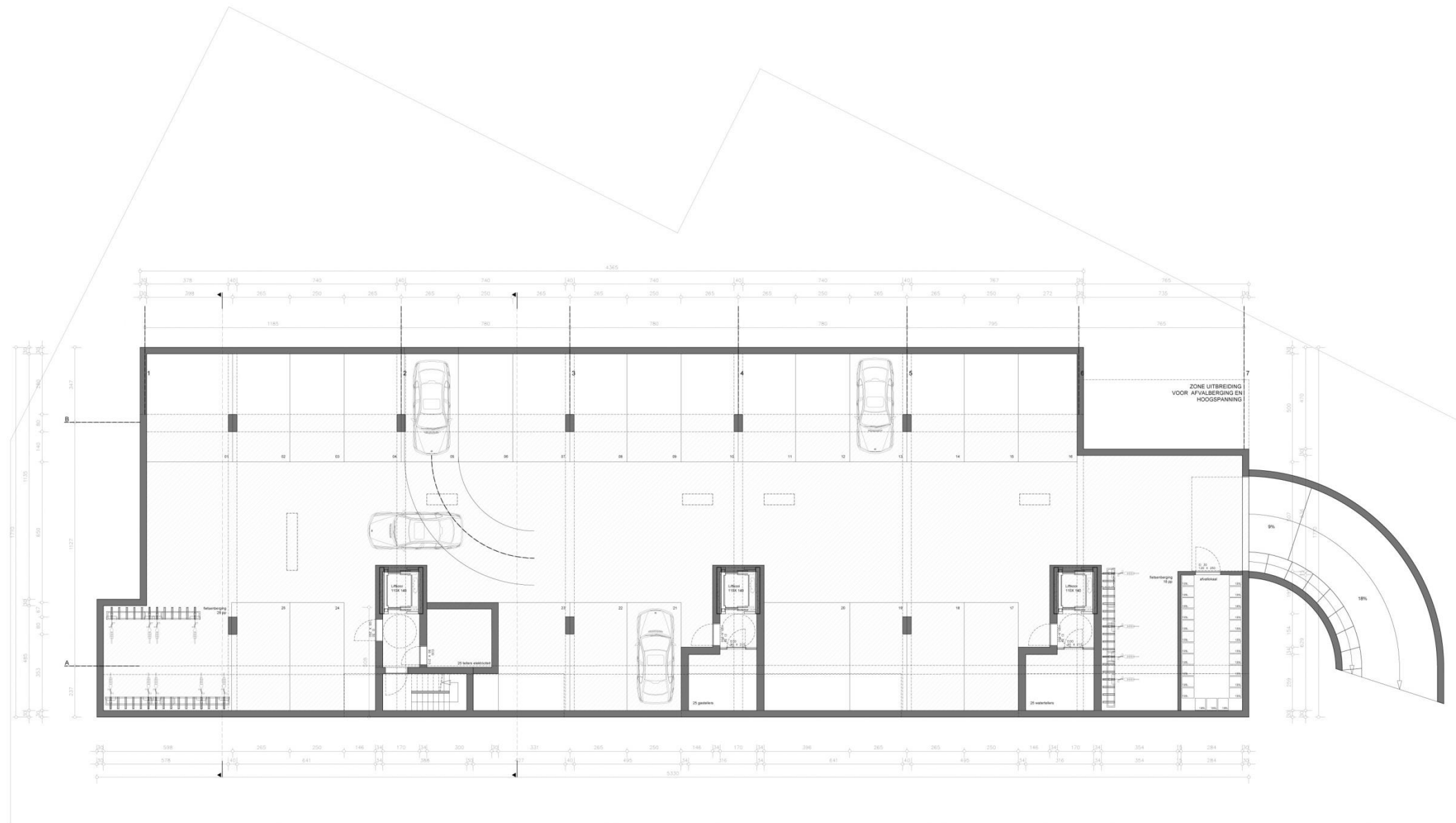
Volgende onderzoeksvragen worden behandeld:

- Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?
- Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?
- Wat is de impact van de geplande werken?

Randvoorwaarden: er zijn geen randvoorwaarden van toepassing.

2.3.2 Beschrijving geplande werken

Op het terrein zal de bouw van een meergezinswoning met parking gerealiseerd worden (Figuur 3 en Figuur 4). De meergezinswoning zal volledig onderkelderd worden. Deze heeft een oppervlakte van ca. 848 m² en een maximale verstoringsdiepte van ca. 3,0 m (Figuur 5). De inrit heeft een oppervlakte van ca. 85m², maar zal slechts voor een deel een diepere verstoring veroorzaken. Daarnaast zal ook de aanleg van nutsvoorzieningen en de omgevingsaanleg een verstoring betekenen. Voor de omgevingsaanleg is de verstoringsdiepte beperkt: de terrassen dienen aangelegd te worden in waterdoorlatende verharding. Het betreft drie terrassen die niet boven de kelderplaat gelegen zijn. De geschatte verstoringsdiepte is hier 30 cm. Wat de nutsvoorzieningen betreft is de verstoring wel ingrijpender, zoals voor het plaatsen van septische en regenwaterputten, waarbij plaatselijk tot ca. 2,0 m diep gegraven wordt. De afvoeren naar de straat toe zullen dieper dan 60 cm onder het maaiveld geplaatst worden. De diepte hiervan is afhankelijk van het niveau van de openbare riolering. Verder zijn er indirecte factoren zoals compactie bij de werfingrepen, die een invloed op het aanwezige bodemarchief hebben.

Figuur 3: Ontwerpplan kelderverdieping (A154 architecten)

16-244- COUPL VOIE - bouwen van meer gezinswoning met parking
Coupl'Voie, 9600 Ronse

Grondplan

A154 architecten bvba <> Tel: 09/222 27 94 <> e-mail: info@A154.be <> Distelstraat 30, 9000 Gent

schaal 1:100

F:\Volumes\Data\154\Bosliers\16-244 - COUPL VOIE\Acad\Visor\Ontwerp\16-244_VQ_20170622.dwg

00

Figuur 4: Ontwerpplan gelijkvloers (A154 architecten)

a154
architecten

16-244- COUPL VOIE - bouwen van meer gezinswoning met parking
Coupl'Voie, 9600 Ronse

Snedes

A154 architecten bvba <> Tel: 09/222 27 94 <> e-mail: info@A154.be <> Distelstraat 30, 9000 Gent

schaal 1:100

/Volumes/Data/A154/ossiers/16-244 - COUPL VOIE/Arch/VoorOntwerp/16-244_VO_20170622.dwg

03

Figuur 5: Ontwerpplan doorsnedes (A154 architecten)

2.3.3 Werkwijze

Het bureauonderzoek heeft betrekking op een zone die gekenmerkt wordt door een lage densiteit aan bebouwing in het verleden. Daarom wordt bijzondere aandacht besteed aan de landschappelijke opbouw en het landgebruik van het gebied.

Voor het bureauonderzoek zijn de aardkundige gegevens online opgezocht via www.dov.vlaanderen en www.geopunt.be. De geomorfologische kaart en de bodemerosiekaart zijn niet beschikbaar voor het onderzoeksgebied. Het historisch kaartmateriaal is gegeorefereerd geraadpleegd op www.geopunt.be.

Het belangrijkste beschikbare historisch kaartmateriaal werd geraadpleegd om de gebruiksgeschiedenis van het onderzoeksgebied van de laatste eeuwen zo goed mogelijk te kennen. Met de Villaretkaart (1746-1748), de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden (1771-1778) en de Atlas der Buurtwegen (1841) worden drie momentopnames bekeken, voorafgaand aan de stafkaarten. De informatie afkomstig uit historisch kaartmateriaal kan een impact hebben op de inschatting van de kwaliteit van het eventueel aanwezige oudere bodemarchief. Beschikbare stafkaarten en luchtfoto's van het onderzoeksterrein werden geraadpleegd op www.geopunt.be en op www.cartesius.be. Ze worden enkel weergegeven in voorliggende studie wanneer ze een relevante bijdrage kunnen leveren aan de onderzoeksvragen met betrekking tot de landschapshistoriek, de gebruiksgeschiedenis van het terrein of de evolutie van de historische bebouwing.

In het kader van de vraagstelling rond het archeologisch potentieel van het terrein werden de Centrale Archeologische Inventaris en de landschapsatlas geraadpleegd. De Centrale Archeologische Inventaris is een inventaris van tot nog toe gekende archeologische vindplaatsen. Vanwege het specifieke karakter van het archeologisch erfgoed dat voor ons verborgen zit in de ondergrond, is het onmogelijk om op basis van de Centrale Archeologische Inventaris met zekerheid uitspraken te doen over de aan- of afwezigheid van archeologische sporen.

2.4 Assessmentrapport

2.4.1 Landschappelijke ligging van het onderzochte gebied

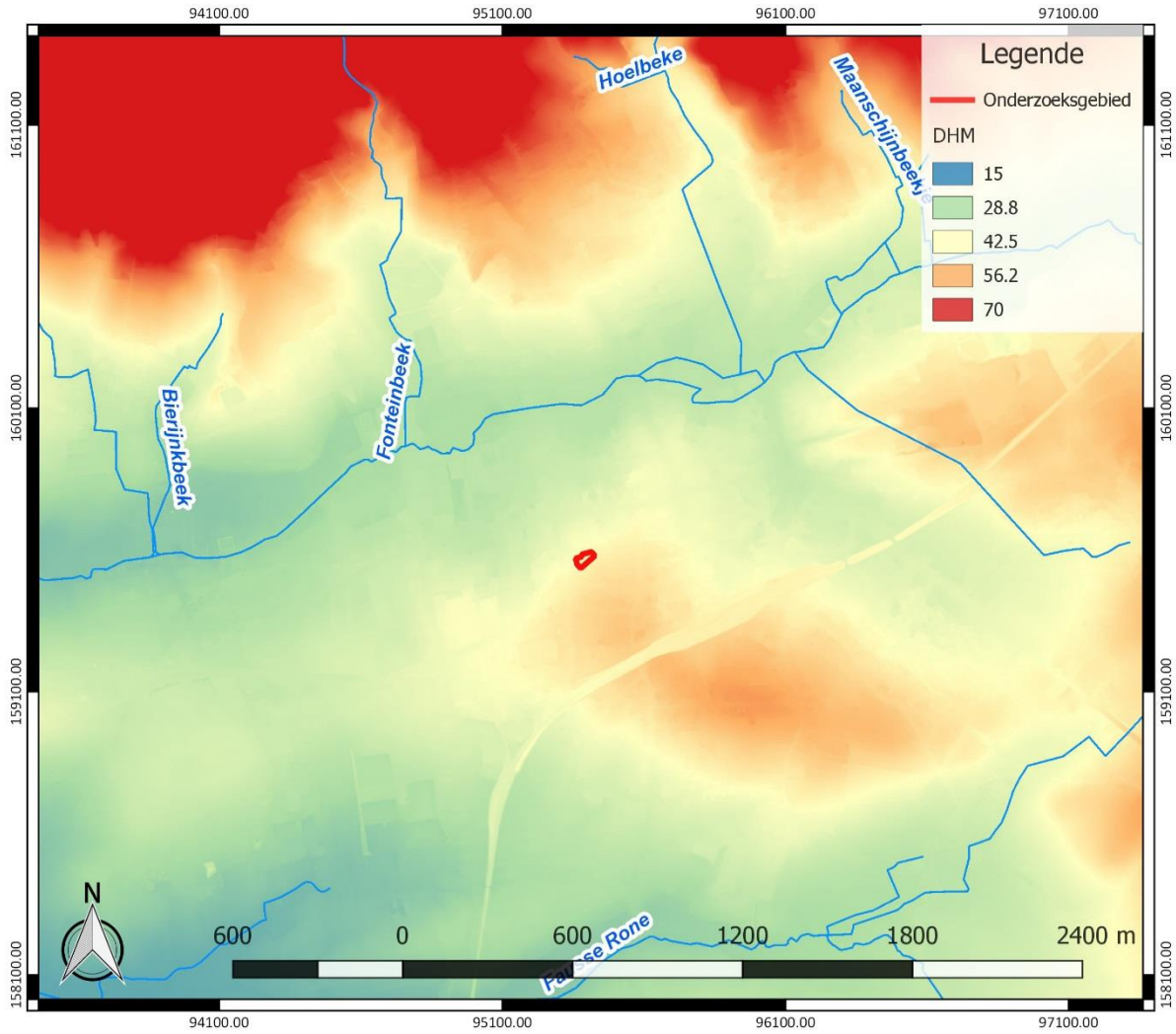
Het onderzoeksgebied bevindt zich even ten zuidwesten van het historische centrum van Ronse. Het sluit aan op de straat Coupl'Voie in het zuiden. Ten westen bevindt zich de Frédéric Bruneellaan en ten noorden de Oswald Ponettestraat. Volgens het gewestplan ligt het onderzoeksgebied in een woongebied met cultureel, historisch en/of esthetische waarde. Hydrografisch behoort het terrein tot het Boven-Scheldebekken. Ten noorden bevinden zich de Vloedbeek, de Bierijnbeek, de Fonteinbeek, de Hoelbeke en het Maanshijnbeekje. Ten zuiden stroomt de Fause Rone (Figuur 6).

Ronse is gelegen op zandleemgronden in een vallei langsheen de alluviale gronden van de Molenbeek, die westelijk van de stad uitvloeit in de rivier de Ronne.³ Het onderzoeksgebied zelf bevindt zich even ten zuidwesten van de historische kern van Ronse, op de noordwestelijke uitloper van een heuvel. Het terrein is gelegen op een hoogte tussen 44,4 en 44,5 m TAW (Figuur 7). De tertiaire ondergrond (Figuur 9) bestaat uit het Lid van Saint Maur. Deze wordt gekenmerkt door silthoudende grijze klei.⁴

---

³ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Historische stadskern van Ronse, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/300596> (geraadpleegd op 29 mei 2017).

⁴ www.geopunt.be/kaart

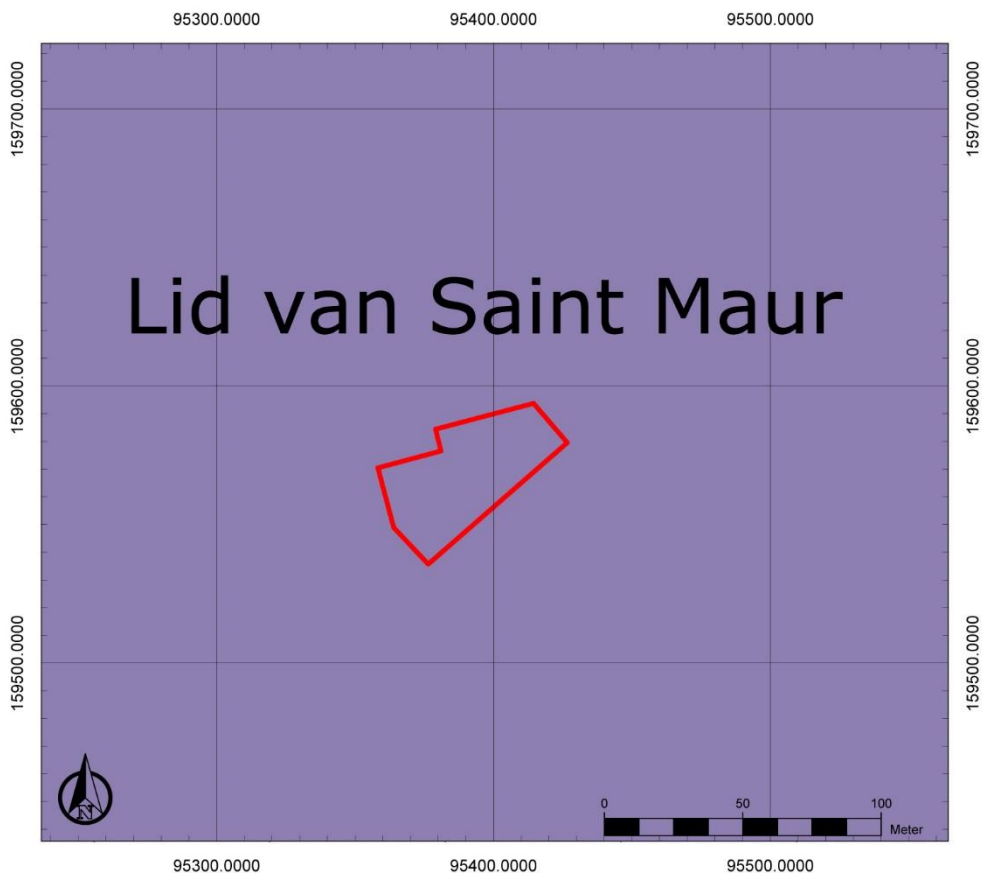
Figuur 6: Digitaal Hoogtemodel Vlaanderen II, DTM 1m, met weergave van de hydrografische kaart (www.geopunt.be) en aanduiding van het onderzoeksgebied

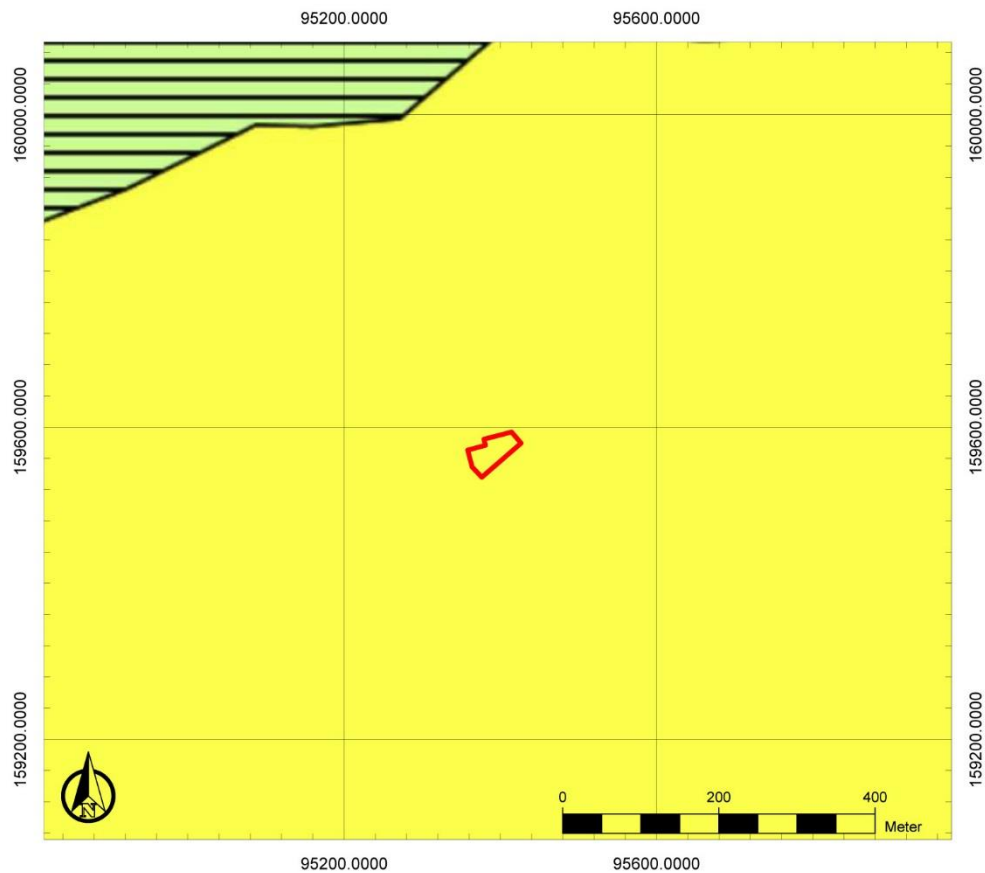
Figuur 7: Hoogteverloop van noordwest naar zuidoost (www.geopunt.be/kaart)

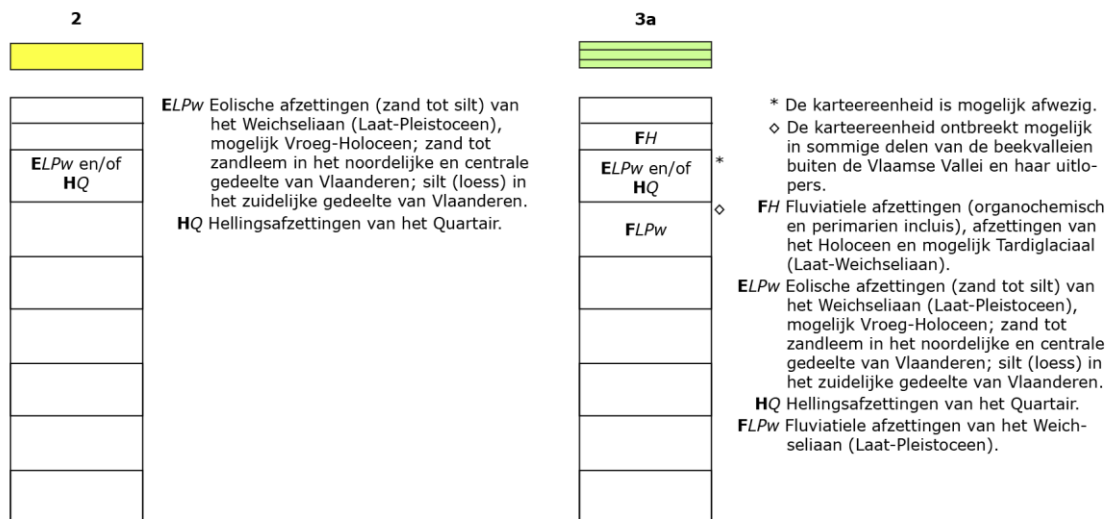
Figuur 8: Luchtfoto van 2016 met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://www.geopunt.be/kaart>)

Figuur 9: Tertiaire geologische ondergrond met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

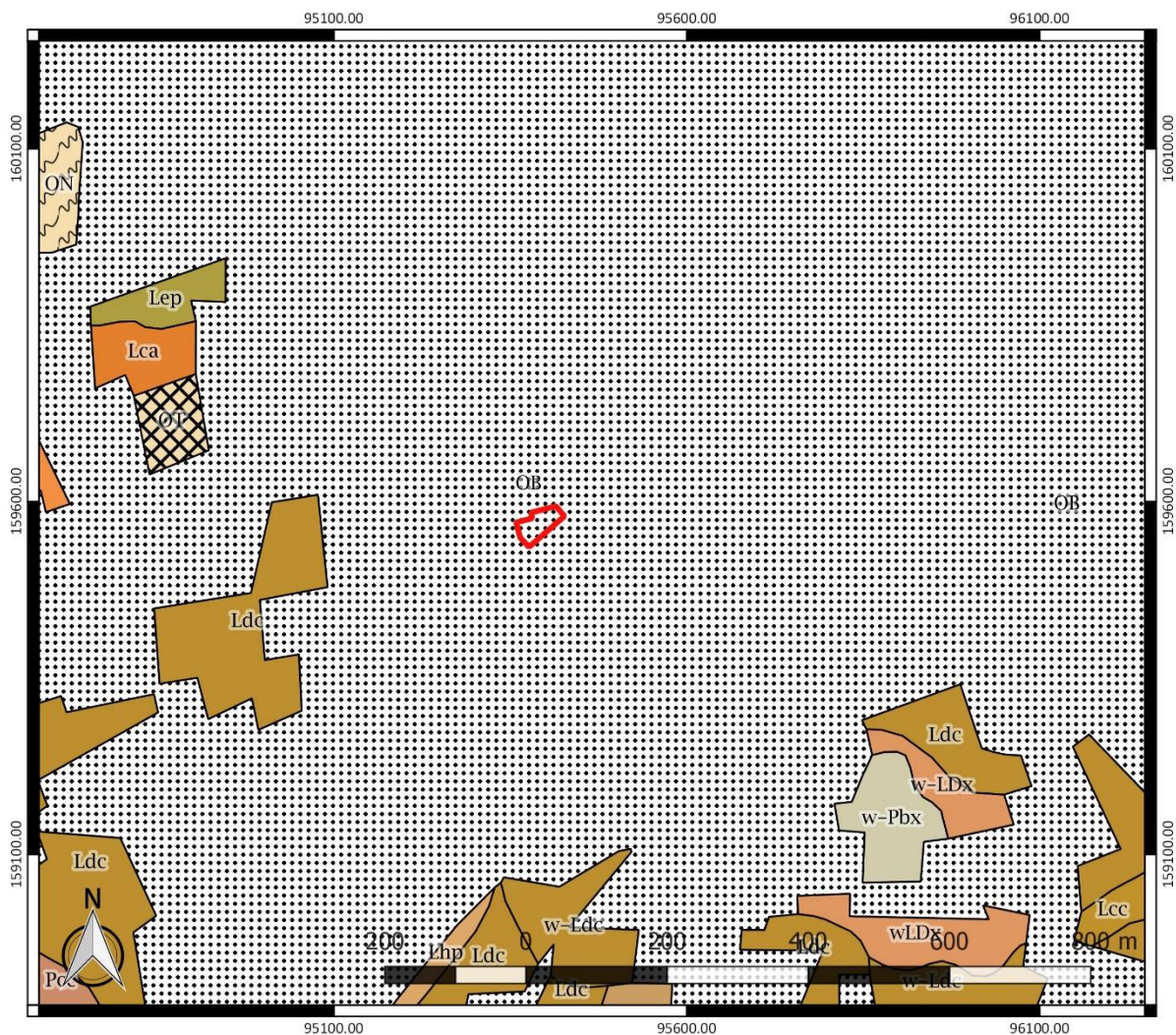
Figuur 10: Quartairgeologische kaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 11: Legende bij de quartairgeologische kaart (www.geopunt.be)

De quartairgeologische kaart (Figuur 10) geeft aan dat in het onderzoeksgebied eolische afzettingen van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen) en mogelijk Vroeg-Holoceen te verwachten zijn, en/of hellingafzettingen van het Quartair.⁵

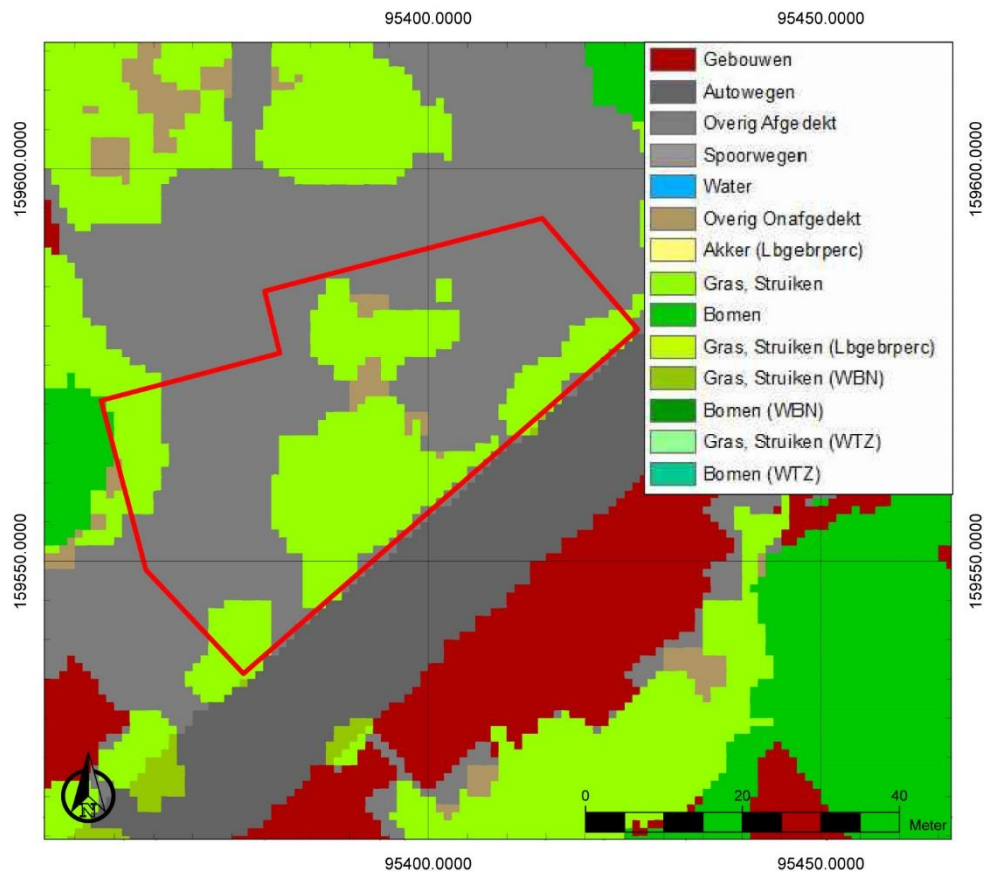
⁵ www.geopunt.be/kaart

Figuur 12: Bodemkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

De bodemkaart (Figuur 12) toont dat het onderzoeksgebied slechts als een bebouwde zone (OB) omschreven wordt. Het voornaamste bodemtype dat in de ruimere omgeving aangegeven wordt door de kaart is een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizon (Ldc).

In tegenstelling tot wat getoond wordt op een recente luchtfoto (Figuur 8), waar het onderzoeksgebied uitsluitend uit gras bestaat, wordt het op de bodemgebruikkaart (Figuur 13) aangeduid als begroeid met gras en verhard. Ook dient opgemerkt te worden dat het gebouw ten noorden van het onderzoeksgebied niet getoond wordt op deze kaart.

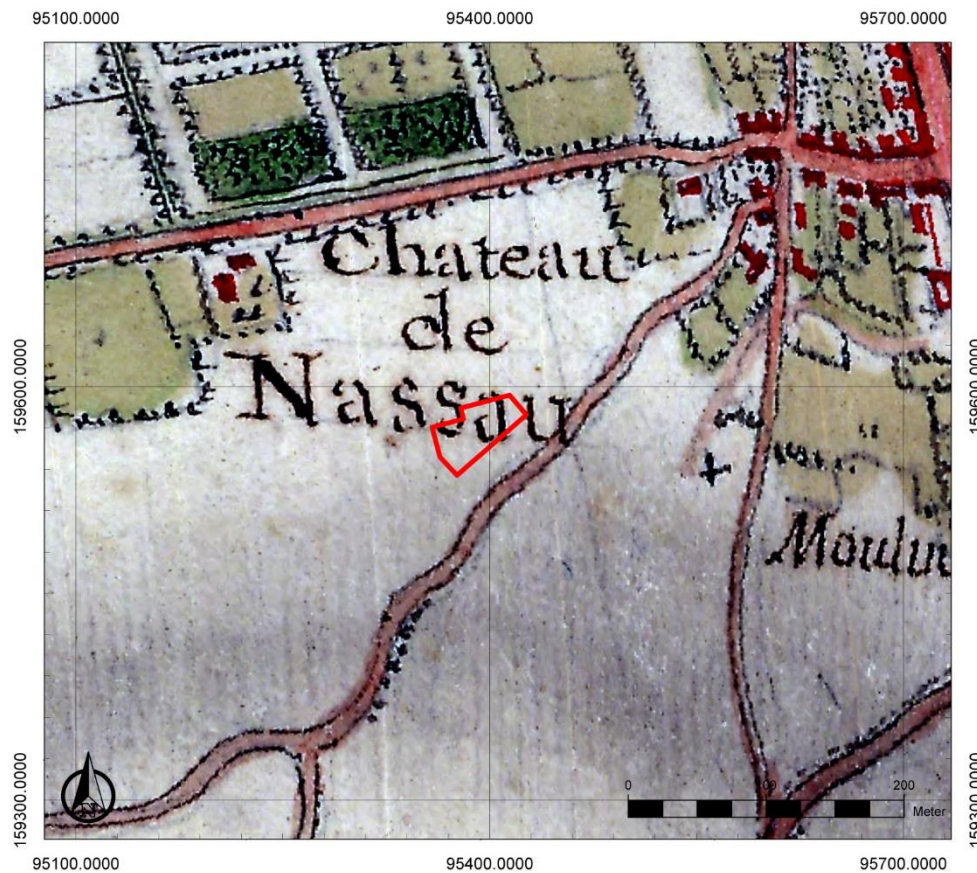
Figuur 13: Bodemgebruikskartaar met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

2.4.2 Historische beschrijving van het onderzochte gebied

De oudste vermelding van Ronse dateert uit 855-873 en zou 'nederzetting aan de Ronne' betekenen. Volgens de legende zou Sint-Amandus een klooster gesticht hebben in de 7de eeuw. Ten noorden, tussen de Molenbeek en de gegraven Lozebeek, werd een gordel van mottes aangelegd, vermoedelijk als verdediging van het pas opgerichte kapittel. De handelsnederzetting, ten zuiden van de omheinde kerksite, ontwikkelde zich rondom een hoger gelegen open plein, de latere Grote Markt, en legde zich vooral toe op de wolnijverheid en de lakenhandel. Ronse verkreeg een stadskeure in 1240. Door de algemene moeilijkheden in de wolnijverheid schakelde Ronse vanaf de 15de eeuw grotendeels over op vlas en werd het een belangrijk centrum van grof linnen. Ronse heeft nooit een middeleeuwse stadsversterking gekend. Pas in de 16de eeuw, en slechts heel kortstondig zijn er versterkingen opgericht. Uit de bronnen blijkt er een omwalling met vijf poorten aangelegd te zijn vanaf 1578, die al in 1582 weer geslecht werden door de Franse troepen.⁶

⁶ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Historische stadskern van Ronse, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/300596> (geraadpleegd op 29 mei 2017).

Figuur 14: Villaretkaart met aanduiding van het onderzoeksgebied

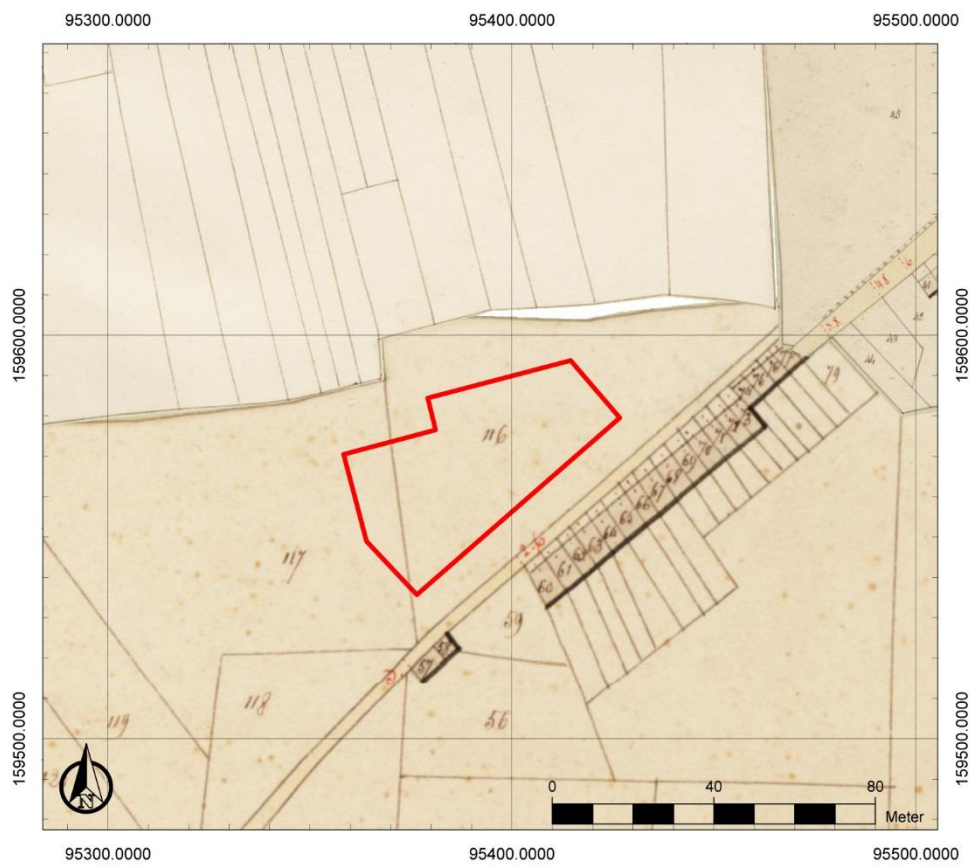
Op de Villaretkaart, genoemd naar Jean Villaret, ingenieur-geograaf bij het Franse hof en één van de makers (1745-1748, Figuur 14), is te zien dat de onderzoekzone zich langs een historische weg bevindt. Ten noorden is het kasteel van Nassau aangegeven. Op een vergelijkbare afstand, aan de andere kant van de weg is een molen te zien. De historische stadskern van Ronse bevindt zich ten noordoosten.

Op de Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden, opgemaakt op initiatief van graaf de Ferraris (1771-1778, Figuur 15) is het onderzoeksgebied aangegeven als akkerland. De weg die ook al te zien was op de Villaretkaart, wordt nu slechts aangeduid als een veldweg.

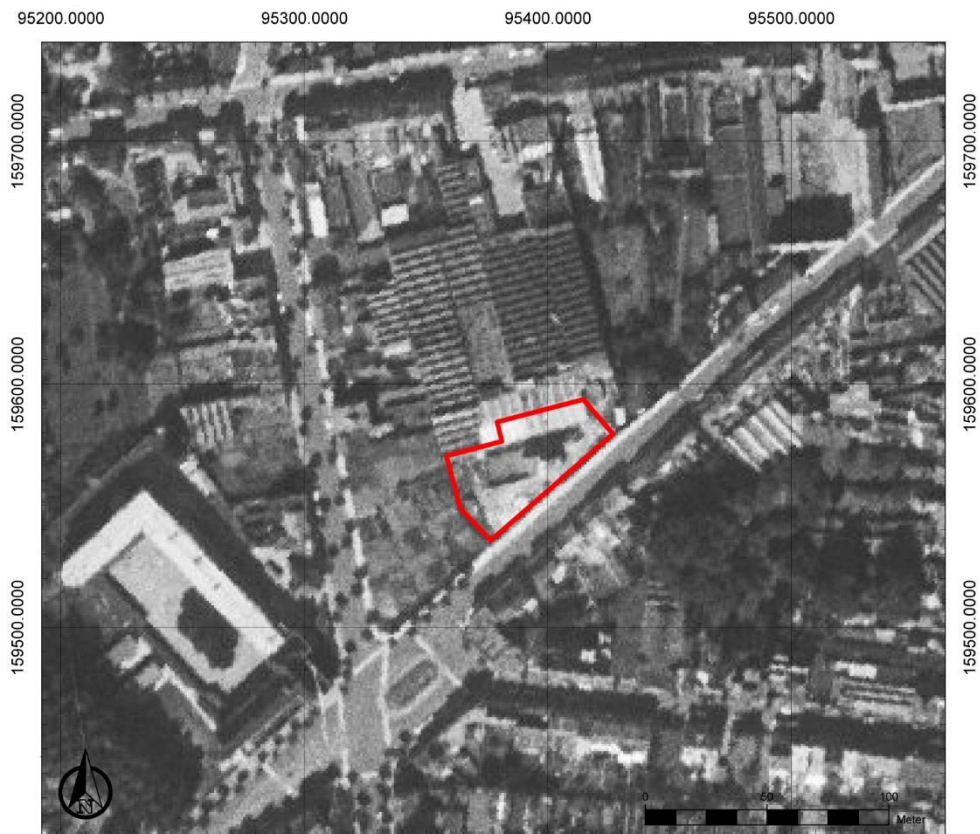
Op de Atlas der Buurtwegen (1841, Figuur 16) is geen bebouwing te zien binnen de grenzen van het onderzoeksgebied. Vermoedelijk was het terrein nog steeds in gebruik als akkerland. Er is wel bebouwing verschenen aan de overzijde van de straat.

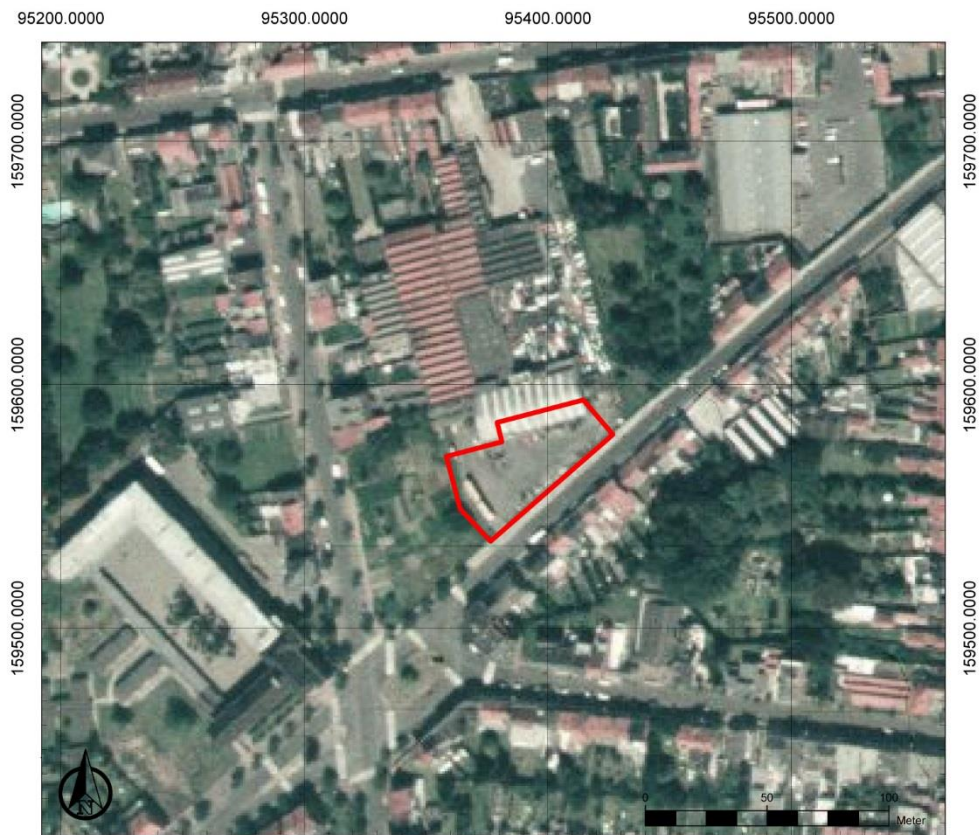
Figuur 15: Kabinetskaart der Oostenrijkse Nederlanden met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 16: Atlas der Buurtwegen met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 17: Luchtfoto uit 1971 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Figuur 18: Luchtfoto uit 1979-1990 met aanduiding van het onderzoeksgebied (www.geopunt.be)

Een luchtfoto uit 1971 (Figuur 17) toont dat het terrein niet langer in gebruik was als akkerland of grasland. In de plaats daarvan zien we een magazijn en verharding. Een Luchtfoto uit 1979-1990 (Figuur 18) toont een vergelijkbaar beeld als de luchtfoto uit 1971. Vandaag de dag zijn de magazijnen ten noorden van het terrein afgebroken en vervangen door een winkelpand. De verharding binnen het onderzoeksgebied is opgebroken en heeft grotendeels plaats gemaakt voor gras (Figuur 8).

2.4.3 Het onderzochte gebied in zijn archeologisch kader

Het onderzoeksgebied bevindt zich op korte afstand ten zuidwesten van de historische stadskern van Ronse. Deze is vastgesteld als archeologische zone Historische stadskern van Ronse.⁷ Deze kwam ook al aan bod in het kader van de historische beschrijving van het onderzochte gebied (2.4.2). Omdat het onderzoeksgebied buiten de historische stadskern van Ronse ligt, gaan we hier niet verder op in.

De Centrale Archeologische Inventaris (CAI) vermeldt een aantal locaties in de omgeving van het onderzoeksgebied, waar archeologische resten gekend zijn (Figuur 19). Op een gelijkaardige locatie ten opzichte van de heuvel als het onderzoeksgebied, werden op locatie CAI ID 500416 een kuil uit de volle middeleeuwen aangetroffen. Het spoor is op basis van ¹⁴C-datering te plaatsen tussen 981 tot 1024.⁸ Eveneens op dezelfde heuvel, maar op grotere afstand van de waterlopen, werden twee kuilen aangetroffen die op basis van het aardewerk te dateren zijn in de metaaltijden (CAI ID 211689).⁹

Ten noorden van het onderzoeksgebied, in de vallei en dichterbij de waterlopen toe, bevindt zich de Hoge Mote (CAI ID 501864). Hier werden losse vondsten uit de Late middeleeuwen aangetroffen. Het gaat om een loden penning, een klein bronzen heiligenbeeldje, vermoedelijk Sint-Pieter en het bedevaartsteken op de kolf van een pelgrimstaf of de bekroning van een apostellepel of –mes, en een verguld bronzen sieraad in de vorm van een Sint-Jacobsschelp met een kroon en de rest van een gesp, riem, paardentuig of pelgrimssieraad uit de 15de tot 16de eeuw. Een silexartefact is mogelijk te interpreteren als een vuurslag.¹⁰ Opnieuw ten noorden van het terrein kon ooit het Kasteel van Nassau (CAI ID 501852 en 150747) aangetroffen worden. Het kasteel werd gebouwd in 1630 en gesloopt vanaf 1823.¹¹

Aan de oostelijke zijde van de historische stadskern van Ronse en dus op enige afstand van het onderzoeksgebied, maar ook op een verhevenheid langs een waterloop, bevindt zich de Stadstuin (CAI ID 208298). Hier zijn vondsten uit verschillende periodes aanwezig. Twee kringgreppels uit de metaaltijden zijn te beschouwen als sporen van begraving. Verder zijn er verschillende sporen uit de Romeinse tijd aangetroffen. Het gaat zowel om sporen van bewoning als van begraving. Tot slot bevinden er zich ook nog de resten van de in 1921 afgebrande Bruulmolen.¹²

⁷ Agentschap Onroerend Erfgoed 2017: Historische stadskern van Ronse, Inventaris Onroerend Erfgoed [online], <https://id.erfgoed.net/erfgoedobjecten/300596> (geraadpleegd op 29 mei 2017).

⁸ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 500416, Residentie Royale (geraadpleegd op 19 mei 2017)

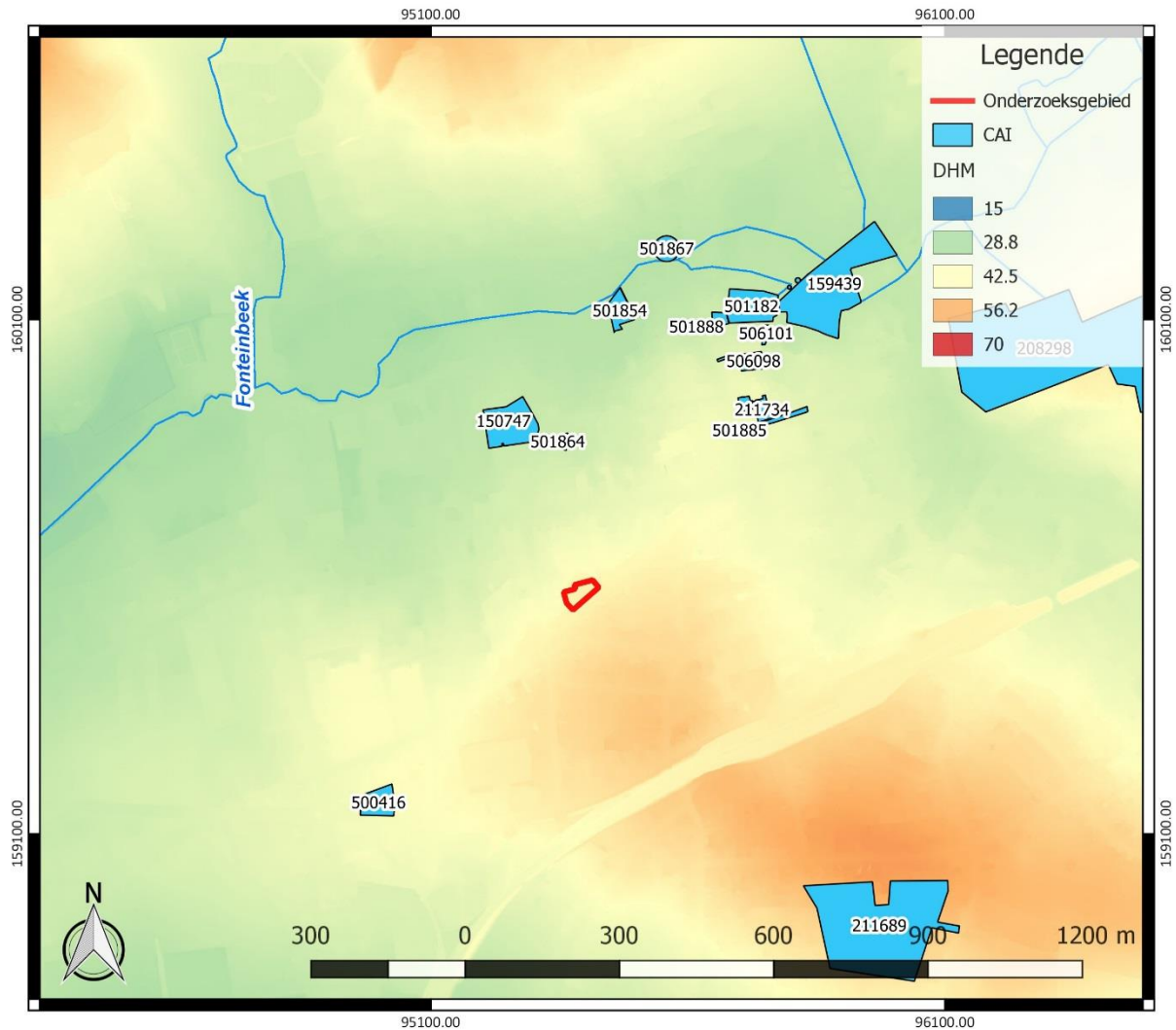
⁹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 211689, Rode Broeckstraat (geraadpleegd op 19 mei 2017)

¹⁰ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 501864, Hoge Mote (geraadpleegd op 19 mei 2017)

¹¹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 501852, Kasteel van Nassau (geraadpleegd op 19 mei 2017) en

Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 150747, Snoecksteegje (geraadpleegd op 19 mei 2017)

¹² Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 208298, De Stadstuin (geraadpleegd op 19 mei 2017)

Figuur 19: Overzichtskartaal Centrale Archeologische Inventaris met aanduiding van het onderzoeksgebied (<https://geo.onroerendergoed.be/>)

De overige vondstlocaties zijn allemaal te situeren binnen de historische stadskern van Ronse. Bij de Sint-Martensstraat 26 (CAI ID 501887) is een silexartefact uit het midden-neolithicum aangetroffen. Dit artefact is afkomstig uit de periode van 4500 en 1800 v. Chr en behoort mogelijk deel tot de Michelsbergcultuur. Er bevonden zich ook bakstenen resten van een middeleeuws huis.¹³ Niet ver daarvan af (CAI ID 501875) is een gracht aangetroffen. Deze loopt vermoedelijk verder in de noordelijke richting, parallel met de Sint-Martensstraat. Het is mogelijk een deel van de stadsomwalling of een afwateringskanaal, en is ouder dan 1685.¹⁴

Bij Square Albert (CAI ID 506101) werden sporen uit verschillende perioden aangetroffen. De oudste dateren uit de laat-Romeinse periode. Het gaat om enkele vondsten uit de 4de eeuw. Andere vondsten zijn te dateren in de Merovingische en de Karolingische periode (7de-10de eeuw). Verder is er een natuurlijke depressie aanwezig met verschillende opvullingsfazen uit de volle en de late middeleeuwen.¹⁵ Aan het Rooseveltplein (CAI ID 501885) werd een bronzen speld uit de

¹³ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 501887, De Sint-Martensstraat 26 (geraadpleegd op 19 mei 2017)

¹⁴ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 501875, Boekhandel De Standaard (geraadpleegd op 19 mei 2017)

¹⁵ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 506101, Square Albert (geraadpleegd op 19 mei 2017)

Merovingische periode gevonden in een 18de-eeuwse brandlaag. Er werd ook een waterput gevonden die in gebruik was tijdens de 17de en de 18de eeuw.¹⁶

De oorspronkelijke Sint-Martinuskerk (CAI ID 506098) werd opgericht in de 12de eeuw. In de 15de eeuw werd de kerk volledig herbouwd in gotische baksteenstijl en in 1822-1836 uitgebreid, met onder meer een kelder onder het koor, waarvan de functie onbekend is. In 1897 werd de kerk verkocht en opgesplitst in verschillende delen.¹⁷ Bij de Hoge Motte (CAI ID 159439) zijn langs de beek een reeks houten palen aangetroffen, die dienst deden als oeverbeschoeiing. Later kreeg de beek een bakstenen overwelling. In de beekvulling werden verschillende vondsten uit de late middeleeuwen gedaan.¹⁸

In de Peperstraat 21-31 (CAI ID 211734) zijn ophogingslagen aanwezig uit de 13de eeuw. Verder is er een gracht gevonden, waarvan de oudste opvulling te situeren is in de 13de - 14de eeuw. De overige lagen bevatten onder meer de resten van verschillende stadsbranden en dateren uit de 14de eeuw. Verder zijn er nog resten van een fundering in ijzerzandsteen en de funderingen van een woning in vakwerkbouw gevonden. Tot slot bleek nog een 16de-eeuwse leemwinningskuil aanwezig.¹⁹ In de Peperstraat (CAI ID 506104) is verder nog een afvalkuil met pottenbakkersafval en ovenfragmenten, alsook een stortplaats voor pottenbakkersafval gevonden. Daarnaast werden ook 15de-eeuwse resten van metaalbewerking vastgesteld. Verder bevonden zich hier ook diepe grachten. Het gaat vermoedelijk om de afbakening van de ambachtelijke sector van de stad.²⁰ Ter hoogte van de eigenlijke Peperstraat (CAI ID 501884) werden drie middeleeuwse wegniveaus en een houten riolering uit de 19de eeuw vastgesteld.²¹

2.4.4 Interpretatie van het onderzochte gebied en synthese

Na uitvoering van het bureauonderzoek kunnen de onderzoeksvragen die vooropgesteld werden, beantwoord worden.

Welke aanwijzingen bevatten de bestaande bronnen over het archeologisch potentieel van het terrein?

Het onderzoeksgebied bevindt zich op een landschappelijk gunstige locatie, met name de noordelijke uitloper van een verhevenheid in het landschap, die afhelt naar de Molenbeek ten noorden van het onderzoeksgebied. In de omgeving zijn verschillende archeologische waarden gekend. Ze dateren uit de steentijd, de metaaltijden, de Romeinse tijd, de vroege middeleeuwen, de volle middeleeuwen, de late middeleeuwen, de nieuwe tijd en de nieuwste tijd. De aard van de vondsten varieert van losse vondsten tot sporen van bewoning, begraving, religie en ambachtelijke activiteiten. Dit geeft aan dat de omgeving heel wat archeologisch potentieel kent. Het onderzoeksgebied bevindt zich wel buiten de historische stadskern van Ronse, waarvan de oorsprong minstens teruggaat tot de 9de eeuw. Bouwactiviteiten tijdens de 20ste eeuw (zie volgende onderzoeksvraag) geven aan dat er in het verleden sprake is geweest van een negatieve impact op het aanwezige bodemarchief. De precieze omvang van deze negatieve impact is echter niet gekend. Er moet echter wel rekening mee gehouden worden dat dit het archeologisch potentieel van het terrein enigszins reduceert. Daarbovenop komt dat het slechts een beperkt terrein betreft, van ca. 1961 m². Door de beperkte oppervlakte van het terrein is de kans ook kleiner dat er relevante archeologische waarden aangetroffen zullen worden.

¹⁶ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 501885, Rooseveltplein (geraadpleegd op 19 mei 2017)

¹⁷ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 506098, Sint-Martinuskerk (geraadpleegd op 19 mei 2017)

¹⁸ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 159439, Hoge Mote onderzoek 2006 (geraadpleegd op 19 mei 2017)

¹⁹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 211734, Peperstraat 21-31 (geraadpleegd op 19 mei 2017)

²⁰ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 506104, Peperstraat I (Vrijheid) (geraadpleegd op 19 mei 2017)

²¹ Centrale Archeologische Inventaris, CAI ID 501884, Peperstraat II (geraadpleegd op 19 mei 2017)

Wat is de landschapshistoriek en de gebruiksevolutie van het terrein?

Historische kaarten en luchtfoto's geven aan dat het terrein lang in gebruik was als akkerland. Het tracé van Coupl'Voie lijkt terug te gaan op een historisch tracé. In de loop van de 20ste eeuw raakte een deel van het terrein bebouwd en werd het grotendeels verhard. De bebouwing en verharding werden in het begin van de 21ste eeuw gesloopt. Dit geeft aan dat ter hoogte van het onderzoeksgebied al enige bodemingrepen hebben plaatsgevonden, die wellicht een negatieve impact gehad hebben op de bewaring van het bodemarchief.

Wat is de impact van de geplande werken?

Op het terrein zal de bouw van een meergezinswoning met parking gerealiseerd worden. De meergezinswoning zal volledig onderkelderd worden. Deze heeft een oppervlakte, exclusief inrit, van ca. 848 m² en een maximale verstoringsdiepte van ca. 3,0 m. Daarnaast zal ook de aanleg van nutsvoorzieningen en de omgevingsaanleg een verstoring betekenen. De verstoringsdiepte ligt verder doorgaans rond 30 cm onder het maaiveld. Plaatselijk zijn er diepere verstoringen voorzien, namelijk minimaal 60 cm voor de afvoeren naar de straat toe en ca. 2,0 m voor septische en waterputten. Ook zijn er indirecte factoren zoals compactie bij de werfingrepen, die een invloed op het aanwezige bodemarchief hebben. Dit doet besluiten dat binnen het volledige onderzoeksgebied het bodemarchief bedreigd is.

2.4.5 Afweging noodzaak verder vooronderzoek

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent op basis van de gunstige landschappelijke ligging van het terrein en de verschillende gekende archeologische waarden in de omgeving. In de 20ste en 21ste eeuw vonden echter al werken plaats op het terrein. Het gaat om de bouw van een magazijn en de aanleg van verharding, die nadien, bij de bouw van een winkelpand dat ten noorden aansluit op het terrein, terug gesloopt zijn. We verwachten dat deze werken een negatieve impact gehad hebben op de bewaring van het bodemarchief. De precieze negatieve impact van deze werken is echter op heden niet gekend. Aan de andere kant dient ook de oppervlakte van het terrein in acht genomen te worden. Deze bedraagt ca. 1961 m², wat vrij klein is. Hoe kleiner een terrein, hoe kleiner de kans dat relevante archeologische waarden er aangetroffen worden. Dit alles doet ons besluiten dat het potentieel op kennisvermeerdering in geval van bijkomend archeologisch vooronderzoek laag is. Te laag om de uitvoering van bijkomend archeologisch vooronderzoek te verantwoorden. Daar worden in het kader van de geplande werken geen bijkomende archeologische maatregelen nodig geacht.

3 Samenvatting

Het bureauonderzoek toont aan dat het onderzoeksgebied archeologisch potentieel kent op basis van de gunstige landschappelijke ligging van het terrein en de verschillende gekende archeologische waarden in de omgeving. In de 20ste en 21ste eeuw vonden echter al werken plaats op het terrein. Het gaat om de bouw van een magazijn en de aanleg van verharding, die nadien, bij de bouw van een winkelpand dat ten noorden aansluit op het terrein, terug gesloopt zijn. We verwachten dat deze werken een negatieve impact gehad hebben op de bewaring van het bodemarchief. De precieze negatieve impact van deze werken is echter op heden niet gekend. Aan de andere kant dient ook de oppervlakte van het terrein in acht genomen te worden. Deze bedraagt ca. 1961 m², wat vrij klein is. Hoe kleiner een terrein, hoe kleiner de kans dat relevante archeologische waarden er aangetroffen worden. Dit alles doet ons besluiten dat het potentieel op kennisvermeerdering in geval van bijkomend archeologisch vooronderzoek laag is. Te laag om de uitvoering van bijkomend archeologisch vooronderzoek te verantwoorden. Daar worden in het kader van de geplande werken geen bijkomende archeologische maatregelen nodig geacht.

4 Bibliografie

4.1 Websites

Cartesius (2017)

<https://www.cartesius.be>

Centrale Archeologische Inventaris (2017)

<https://cai.onroenderfgoed.be>

Databank ondergrond Vlaanderen (2017)

<http://dov.vlaanderen.be>

Geoportaal Onroerend Erfgoed (2017)

<https://geo.onroenderfgoed.be/>

Geopunt Vlaanderen (2017)

<http://www.geopunt.be/>

Inventaris Onroerend Erfgoed (2017)

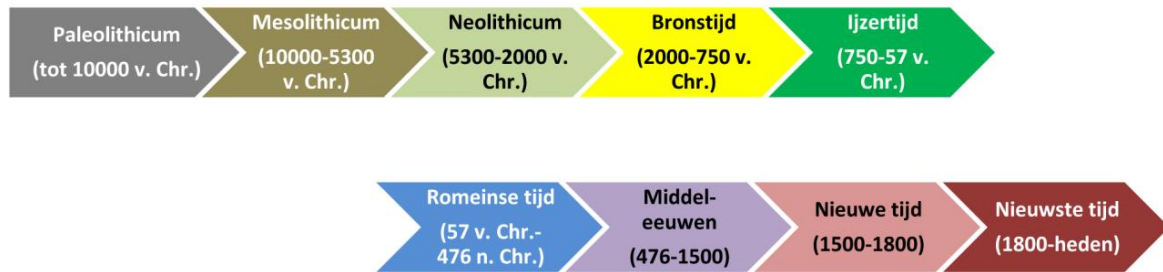
<https://inventaris.onroenderfgoed.be>

Onderzoeksbalans Onroerend Erfgoed Vlaanderen (2017)

<https://www.onderzoeksbalans.be>

5 Bijlagen

5.1 Archeologische periodes

5.2 Plannenlijst

Plannenlijst bureauonderzoek: projectcode 2017E145

Plan-nummer	Type	Onderwerp	Aanmaak-schaal	Aanmaak-wijze	Datum
1	Kadasterplan	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	18/05/2017
2	Topografische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	18/05/2017
3	Bouwplan	Ontwerpplan kelderverdieping	1:1	Digitaal	06/07/2017
4	Bouwplan	Ontwerpplan gelijkvloers	1:1	Digitaal	06/07/2017
5	Bouwplan	Snedes ontwerp	1:1	Digitaal	06/07/2017
6	Hoogtemodel en hydrografische kaart	Terrein en omgeving	1:1	Digitaal	18/05/2017
7	Doorsnede	Terreinverloop	1:1	Digitaal	18/05/2017
8	Tertiaire geologische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	18/05/2017
9	Quartairegeologische kaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	18/05/2017
10	Bodemkaart	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	18/05/2017
11	Bodemgebruikskaat	Locatie onderzoeksgebied	1:1	Digitaal	18/05/2017
12	Historische kaart	Villaretkaart	1:1	Digitaal	19/05/2017
13	Historische kaart	Kabinetskaart van de Oostenrijkse Nederlanden	1:1	Digitaal	19/05/2017
14	Historische kaart	Atlas der Buurtwegen	1:1	Digitaal	19/05/2017
15	CAI-kaart	CAI vondstlocaties	1:1	Digitaal	19/05/2017

5.3 Fotolijst

Fotolijst bureauonderzoek: projectcode 2017E145

ID	Type	Onderwerp	Vervaardiging	Datum
F1	Luchtfoto	Toestand terrein 2016	Digitaal	18/05/2017
F2	Luchtfoto	Toestand terrein 1971	Digitaal	18/05/2017
F3	Luchtfoto	Toestand terrein 1979-1990	Digitaal	18/05/2017